696/04

Den 28. april 2004 blev i sag nr. 61.698:

xxxxxx xx xxxxxx
xxxxxxxxxx x
xxxx xxxxxxxx

mod

Skandia Livsforsikring A/S
Stamholmen 151
2650 Hvidovre

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der er født i 1962 og har livsforsikring i Skandia Livsforsikring A/S, påstår ved Kristelig Fagforening selskabet pligtig til at yde fortsat invalidepension samt bevilge præmiefritagelse efter 1/1 2003.

Selskabet har stoppet præmiefritagelsen og udbetalingen af invalidepension under henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Selskabet modtog den 10/7 2002 ansøgning om præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension. Af den medsendte lægeattest fremgår bl.a.:

> "Myogene forandringer i nakke-skulderåg sek. til koncentreret statisk arbejde under mikroskop.
>
> …
>
> første sygedag? 11.01.02"

Selskabet indhentede herefter diverse oplysninger fra reumatologisk afdeling på KAS Herlev og arbejdsmedicinsk afdeling på KAS Glostrup, hvoraf det bl.a. fremgår:

" Reumatologisk ambulatorium

…

Konklusion:

Det drejer sig formentlig om en arbejdsbetinget belastningssygdom med 'kompression' af n. medianus og til dels n. radialis på hø. side pga. fortykket scalener muskulatur. Hvorfor pt. bør afsluttes herfra mhp. videre henvisning til arb.medicinerne på KAS Glostrup til videre udredning og beh.

…

10.06.2002 **Arbejdsmedicinsk klinik**

40-årig produktionsassistent med loddearbejde, henvist af Reumatologisk Ambulatorium, KAS Herlev på grund af mistanke om sammenhæng med arbejdet og smerter i nakke og skuldre.

…

Resume og konklusion

40-årig produktionsassistent, der de sidste 5 år har haft loddearbejde, de sidste 2-3 år under mikroskopi, og i sidste ansættelse fra 6.06.2001 har hun kun arbejdet med lodning under mikroskopi. der er tale om meget præcisionskrævende arbejde, hvor man sidder i en 'fastlåst' arbejdsstilling. Kort efter sidste ansættelse begyndte hun at få smerter i nakke/skulderåget, efterhånden forværret, så hun ofte måtte gå hjem tidligere på dagen på grund af nakke/skuldersmerter og hovedpine. Efter trafikuheld i januar synes hun, at der er kommet forværring, og efter at have genoptaget arbejdet i ca. 4 dage blev hun sygemeldt midt i januar 2002. Konservativ behandling uden effekt. Afskediget pr. 1. maj 2002. Går nu sygemeldt.

Objektivt findes ved undersøgelsen i dag diffust lettere muskelsmerter i nakke/skulderåget, men her ud over normale forhold, specielt ingen tegn til tryk på nerverne i armen.

Pt.s smertetilstand og ømhed i nakkeskulderregionens muskler kan meget vel være udløst eller forværret af hendes arbejde, og på denne baggrund anmeldes sagen til Arbejdstilsynet. I arbejdsskadesammenhæng kan arbejdet sidestilles med syerskearbejde, men anerkendelse af den nævnte type lidelse i forbindelse med arbejde i fastlåste stillinger forudsætter efter Arbejdsskadestyrelsens praksis, at arbejdet sammen-

lagt har haft en varighed på ca. 9 år, hvilket ikke er tilfældet i den aktuelle sag. Pt. vil overveje om hun ønsker sagen anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen. Der findes ingen virksom behandling af nakke-myoser med varig effekt. Pt. er oplyst om, at tilstanden har tendens til at være kronisk med forværring og forbedring i perioder. Det vigtigste er at forebygge, at smertetilstanden bliver invaliderende, og at man derfor allerede nu aktivt forsøger at få pt. tilbage på arbejdsmarkedet. Hun bør dog ikke beskæftiges med arbejde af den type, der har udløst smerterne. Det anbefales, at hun beskæftiges med noget mere varieret arbejde, der heller ikke må være for tungt. Herudover er der ingen indskrænkninger."

På baggrund af ovennævnte helbredsoplysninger blev klageren tilkendt præmiefritagelse og invalidepension i perioden 1/4 2002 (efter karensperiodens udløb) til 1/1 2003. Tilkendelsen skete midlertidigt, idet selskabet vurderede, at klagerens erhvervsevne var nedsat til 1/3 eller derunder i forhold til hendes hidtidige erhverv som produktionsassistent, der omfattede arbejdet som loddedame.

Af speciallægeerklæring af 15/12 2002 fremgår bl.a.:

"Konklusion:

40-årig kvinde, som har udviklet kroniske nakke- og skulderågs smerter under arbejde med lodning under mikroskop. Smerterne har holdt sig konstant trods sygemelding gennem knapt 1 år. Behandling med fysioterapi og kiropraktor samt smertestillende uden effekt. Ved objektiv undersøgelse findes udtalt muskulær ømhed i nakke-skulderregion. Desuden findes at patienten er hypermobil. Patienter med hypermobilitets syndrom er mere udsatte for at udvikle kroniske smerter i bevægeapparatet. Generne har været stationære gennem mere end 1 år og behandlingsresistente. Det er ikke muligt at afgøre om generne med årene vil aftage. Patienten vil fremover ikke være i stand til at genoptage arbejdet med lodning under mikroskopet. Arbejdsevnen er aktuelt nedsat i væsentlig grad. Ved forsøg på evt. revalidering bør det være til et ikke fysisk krævende arbejde med vekslende arbejdsstillinger og uden tunge løft."

På baggrund af denne speciallægeerklæring foretog selskabet en bredere vurdering af klagerens erhvervsevne, som tog udgangspunkt i den generelle erhvervsevne. Ved

skrivelse af 16/1 2003 til klageren meddelte selskabet, at hendes generelle erhvervsevne ikke var nedsat med 2/3.

Den 31/3 2003 kontaktede klageren selskabet telefonisk og oplyste, at hun var i gang med arbejdsprøvning, og at hun havde været til undersøgelse hos B.D.-S, hvor hun havde fået stillet diagnosen fibromyalgi. Hun oplyste videre, at hun havde svært ved at gennemføre arbejdsprøvningen, og at hun regnede med at stoppe den. Hun anmodede selskabet om at genoptage sagen.

Professor, overlæge, dr.med., speciallæge i reumatologi H.B. har ved skrivelse af 4/2 2003 bl.a. anført:

> "Konklusion:
> Pt. opfylder kriterierne for fibromyalgi, som jeg mener er den korrekte diagnose. Lokal, passiv behandling har kun forværret generne og kan ikke være vejen frem. Jeg håber, arbejdsprøvningen klares uden yderligere forværring, men ville da foreslå det Offentlige om muligt at prøve en anden vej frem end arbejde, der svarer til det oprindelige."

Af speciallægeerklæring af 26/3 2003 fra B.D.-S. fremgår bl.a.:

> "**Konklusion**
> Patienten har fibromyalgi, som nu har været symptomgivende i 2 år og upåvirkelig over for mange forskellige behandlinger. Ved undersøgelsen i dag er der god overensstemmelse mellem den kliniske undersøgelse, de objektive fund og patientens symptombeskrivelse. Der er intet, der tyder på overreaktion. Det er indiceret for patienten, at deltage i fibromyalgiteam her."

I den til selskabet fremsendte lægeattest 23/4 2003 fremgår bl.a., at klagerens lidelse er blevet forværret efter et cykeluheld i januar 2002, at hendes lidelse nu er tolket som fibromyalgi, og at hun har søgt førtidspension. I den til selskabet fremsendte personlige erklæring af 26/4 2003 fremgår bl.a., at klageren har været i arbejdsprøvning i ca. 3 måneder, og at hun har fået det væsentligt værre og højst har været på arbejdet 2 timer om dagen.

Selskabet indhentede sagsakterne vedrørende arbejdsprøvning og indstillingen til førtidspension fra B. Kommune.

Af den afsluttende rapport af 6/5 2003 fra arbejdsprøvningen på M. Montering fremgår bl.a.:

"**Arbejdsmæssigt:**

I perioden havde pgl. ud af 44 mulige dage

0 hele arbejdsdage
28 dage af ca. 2 timer
4 sygedage
2 fridage
0 0-dage
10 rygskoledage

D.H. [klageren] mødte altid på værkstedet til tiden. D.H. var altid villig til at arbejde, men nogle gange lidt for energisk i forhold til hendes krops grænser, og så måtte hun gå hjem.

D.H. mestrer det at arbejde – perfekt, idet hun er omstillingsparat, god til at forstå instruktioner, tager initiativer selv, engageret og ikke kritisk til trods for at arbejdet til tider er meget ensformigt.

…

Helbredsmæssigt

…

D.H. deltog aldrig i hverken edb undervisning eller kommunikation, da dette startede efter D.H. var gået eller lige når hun var ved at gå hjem.

…

Vurdering: Det vurderes som urealistisk at forestille sig D.H. på arbejdsmarkedet idet hun max. kan arbejde 2 timer incl. pauser og derved end ikke opfylder minimumskravene for en flex-job ansættelse. D.H. havde i slutninger af perioden hos os erkendt at det ikke var realistisk at forestille sig, at hun kunne arbejde. Arbejdsprøvningen var med til at tydeliggøre dette for hende og hun oplyste at det det nu handlede om var at få det bedste ud af livet. Hun var ikke bekymret for at gå helt i stå selv-om hun fik tilkendt en pension, og talte da også om at hun måske på sigt kunne få et skånejob."

Det fremgår endvidere af sagsakterne, at klageren blev tilkendt førtidspension med virkning fra den 1/7 2003.

Ved skrivelse af 18/6 2003 til klageren meddelte selskabet, at der ikke var tvivl om, at hun ikke længere ville være i stand til at påtage sig fysisk krævende arbejde, som hun tidligere havde haft, hvilket var blevet bekræftet af de speciallæger, der havde undersøgt hende. Samtidig anførte selskabet, at der ikke ved de seneste undersøgelser havde vist sig nye helbredsmæssige forhold, der gjorde, at der var sket en afgørende ændring i hendes helbredsmæssige tilstand i forhold til tidligere, dvs. før 1/1 2003. Det var selskabets opfattelse, at arbejdsprøvningen ikke viste hendes arbejdsfunktion i ethvert erhverv, men kun inden for hendes hidtidige beskæftigelse. Arbejdsprøvningen kunne derfor ikke siges at have afklaret, hvorvidt hun er i stand til at arbejde i andre – lettere – arbejdsfunktioner. Selskabet mente derfor ikke, at hendes erhvervsevne på det foreliggende grundlag var nedsat med 2/3 i ethvert erhverv.

Klageren er utilfreds med selskabets afgørelse.

I selskabets skrivelse af 15/8 2003 til nævnet hedder det bl.a.:

> "Ved gennemgang af sagen kan vi nu se, at vi har vurderet D.H.'s erhvervsevne på et forkert grundlag. Dette gælder for perioden efter 1. januar 2003, idet vi har vurderet hende efter en erhvervsevnenedsættelse på 2/3. Som tidligere nævnt gælder forsikringsdækningen ved 50 % uarbejdsdygtighed.
>
> Skandia Pension anlagde pr. 1. januar 2003 en vurdering af kundens generelle erhvervsevne. Det er fortsat vores opfattelse, at D.H. vil kunne klare et arbejde med andre arbejdsopgaver og D.H.'s generelle erhvervsevne er derfor ikke nedsat med 50% i ethvert erhverv på grund af hendes helbredsmæssige forhold. Der er derfor ingen ændring i, om D.H. er berettiget til ydelser fra Skandia Pension efter 1. januar 2003.
>
> Skandia Pension er opmærksom på, at D.H. har fået tilkendt førtidspension efter de nye regler. I den forbindelse skal vi bemærke, at kunden blev arbejdsprøvet indenfor

et fagområde, som var tæt beslægtet med D.H.'s hidtidige arbejdsområde - uanset at flere speciallæger på forhånd havde vurderet, at dette ville være uhensigtsmæssigt.

Det er derfor Skandia Pensions opfattelse, at arbejdsprøvningen ikke viser kundens arbejdsfunktion i ethvert erhverv - men kun indenfor hendes hidtidige erhverv. Arbejdsprøvningen har derfor ikke afkræftet Skandia Pensions vurdering af, at D.H. kan varetage andre arbejdsfunktioner."

Kristelig Fagforening har ved skrivelse af 28/8 2003 til nævnet bl.a. anført:

"1 Skandias nej til forsikringsdækning til D.H. er lodret modsat den afgørelse om samme forhold, som er truffet af B. Kommune og savner derfor fornøden hjemmel.

2 Skandia ved at B. Kommune har beslutningskompetencen vedrørende tilkendelse af førtidspension, og at beslutningen blev truffet d. 20. juni 2003, men Skandia har ikke klaget over B. Kommunes afgørelse.

3 Afgørelsen fra B. Kommune er rigtig sagsbehandling, idet arbejdsprøvningen ikke indeholdt de elementer, som speciallægerne havde advaret imod. Dette fremgår klart af evalueringen fra D.H.'s arbejdsprøvning. Det kan ikke være rigtigt at selve det sted arbejdsprøvningen foregår skal have negativ betydning. Det afgørende må være om de hensyn som lægerne krævede blev taget. Og det blev de.

4 Skandias argument om at B. Kommunes afgørelse hviler på et for tyndt grundlag mangler desuden relevante alternativer, idet Skandia ikke over for D.H. har tilbudt yderligere arbejdsprøvning, der kunne tilfredsstille Skandia Forsikrings tilsyneladende enorme appetit på at finde restarbejdsevner.

5 Skandia forsikring indrømmer at de tidligere i sagen har stillet urigtigt høje krav til D.H., hvilket først bliver erkendt efter klage til Ankenævnet for Forsikring var indgivet. Dette forhold må - alt andet lige medføre en hårdere bedømmelse af Skandia Forsikring."

Af dækningsoversigten fremgår bl.a.:

"**Udbetaling ved invaliditet**

…

Nedsættes forsikredes erhvervsevne med mindst 50 %, men ikke med mere end 67 %, udbetales der efter 3 måneder årligt kr. 88.800 så længe denne tilstand varer udover 3 måneder, dog længst til 1.6.2022."

De almindelige forsikringsbetingelser indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"**6. Dækning ved invaliditet**

6.1 Ret til præmiefritagelse ved invaliditet og ret til ydelser ved invaliditet indtræder, når forsikredes erhvervsevne nedsættes i erstatningsberettigende grad, som anført på dækningsoversigten. Nedsættelsen af erhvervsevnen skal være en følge af sygdom eller ulykkestilfælde, og må ikke skyldes forsæt eller grov uagtsomhed.

6.2 Der foreligger en nedsættelse af erhvervsevnen, når forsikrede ikke længere er i stand til – bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed – at tjene, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

6.3 Erhvervsevnen vurderes efter en generel og ikke en individuel målestok, idet erhvervsevnen vurderes i forhold til alle erhverv, man med rimelighed kan forlange, den forsikrede skal påtage sig, herunder også erhverv, som ville forudsætte omskoling."

Nævnet udtaler:

Nævnet finder at måtte lægge vægt på kommunens vurdering af erhvervsrelaterede foranstaltninger. Af denne vurdering fremgår det, at det af helbredsmæssige grunde er urealistisk at forestille sig klageren på arbejdsmarkedet. Da nævnet må gå ud fra, at der i denne vurdering også er taget hensyn til omskoling til anden beskæftigelse, finder nævnet det ubetænkeligt at fastslå, at klageren har mistet 2/3 af sin erhvervsevne.

Derfor

b e s t e m m e s :

Selskabet, Skandia Livsforsikring A/S, skal ved sin videre behandling af sagen lægge til grund, at klageren pr. 1/1 2003 har mistet 2/3 af sin erhvervsevne, og skal udbetale klageren den hende herefter tilkomne erstatning med tillæg af renter, jf. forsikringsaftalelovens § 24.

Poul Sørensen
formand